

Leksykon

prawa oświatowego

i prawa

o szkolnictwie wyższym

100

podstawowych
pojęć

Magdalena Pyter
Adam Balicki

Wydawnictwo C.H. Beck

Leksykon prawa oświatowego
i prawa o szkolnictwie wyższym
100 podstawowych pojęć

Polecamy publikacje z tego zakresu:

A. Balicki, M. Pyter

PRAWO OŚWIATOWE

Skrypty Becka

M. Pyter

PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM. KOMENTARZ

Komentarze Becka

R. Barański i inni

**NIEPUBLICZNE JEDNOSTKI OŚWIATOWE.
ORGANIZACJA, FINANSE I KADRY**

Kadry, płace i BHP

M. Iwanowska-Maćkowiak

**PROGRAMY EDUKACYJNE I ZAWODOWE
W UNII EUROPEJSKIEJ**

Zarządzanie

www.ksiegarnia.beck.pl

Leksykon

prawa oświatowego
i prawa
o szkolnictwie wyższym

100 podstawowych pojęć

Magdalena Pyter
Adam Balicki

Wydawnictwo C.H.Beck
Warszawa 2014

Redakcja: Kamila Turzyńska
Korekta: Barbara Wróblewska
Wydawca: Joanna Ablewicz
Projekt okładki: Robert Rogiński

© **Wydawnictwo C.H.Beck 2014**

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Studio MIMO
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-6697-5

ISBN e-book 978-83-255-6698-2

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne	IX
Wykaz podstawowej literatury przedmiotu	XI
Wykaz skrótów	XV
AKADEMICKI INKUBATOR	
PPRZEDSIĘBIORCZOŚCI	1
ARKUSZ ORGANIZACYJNY	2
ASYSTENT NAUCZYCIELA	4
AUTONOMIA UCZELNI WYŻSZEJ	5
AWANS ZAWODOWY NAUCZYCIELI	6
BEZPIECZEŃSTWO I HIGIENA W SZKOLE	25
CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA	34
CZAS PRACY NAUCZYCIELA	35
DYREKTOR SZKOŁY	50
DZIEKAN	61
DZIEŃ EDUKACJI NARODOWEJ	62
KANCLERZ UCZELNI	63
KARTA NAUCZYCIELA	64
KONFERENCJA REKTORÓW	69
KRAJOWA RADA OŚWIATOWA	70
KRAJOWE RAMY KWALIFIKACJI DLA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO	71
KRAJOWY NAUKOWY OŚRODEK WIODĄCY	72
KURATOR OŚWIATY	78
KURS KOMPETENCJI OGÓLNYCH	83
KURS UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH	84
KWALIFIKACYJNY KURS ZAWODOWY	85
LIKWIDACJA SZKOŁY PUBLICZNEJ	87
LIKWIDACJA UCZELNI NIEPUBLICZNEJ	88
MIANOWANIE	90
MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ	95
NADZÓR NAD UCZELNIAMI WYŻSZYMI	95
NADZÓR PEDAGOGICZNY	97

SPIS TREŚCI

NARODOWE CENTRUM BADAŃ I ROZWOJU	100
NAUCZYCIEL	103
NAUCZYCIEL DORADCA ZAWODOWY	104
NAUCZYCIEL LOGOPEDA	104
NAUCZYCIEL PEDAGOG SZKOLNY	107
NAUCZYCIEL PSYCHOLOG SZKOLNY	111
NAUCZYCIELSKIE ŚWIADCZENIE KOMPENSACYJNE	113
OBOWIĄZKI EDUKACYJNE	115
OCENA PRACY NAUCZYCIELA	119
OCENIANIE I KLASYFIKOWANIE	124
OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH W SZKOLE ...	133
OCHRONA NAUCZYCIELA	155
ODPOWIEDZIALNOŚĆ DYSCYPLINARNA NAUCZYCIELI	155
ODPOWIEDZIALNOŚĆ DYSCYPLINARNA NAUCZYCIELI AKADEMICKICH	157
ODPOWIEDZIALNOŚĆ DYSCYPLINARNA STUDENTÓW	161
OKRĘGOWE KOMISJE EGZAMINACYJNE	163
ORGANY KOLEGIALNE UCZELNI	165
ORGANY ZAŁOŻYCIELSKIE I PROWADZĄCE SZKOŁĘ	166
PARLAMENT STUDENTÓW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ	168
PODRĘCZNIKI SZKOLNE	169
PODSTAWA PROGRAMOWA	182
POLSKA AKADEMIA NAUK	183
POLSKA KOMISJA AKREDYTACYJNA	184
POMOC MATERIALNA DLA UCZNIÓW	187
POMOC PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA ...	190
PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM – USTAWA ..	195
PRAWO OŚWIATOWE	195
PRZENIESIENIE NAUCZYCIELA	196
PRZYGOTOWANIE PEDAGOGICZNE	197
RADA GŁÓWNA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO	199

RADA PEDAGOGICZNA	202
RADA RODZICÓW	206
RADA SZKOŁY	207
RADA WYDZIAŁU	210
RAMOWE PLANY NAUCZANIA.....	211
REGULAMIN STUDIÓW	215
REKTOR	218
RELIGIA W SZKOLE	220
ROK SZKOLNY.....	225
ROZWIĄZANIE STOSUNKU PRACY Z NAUCZYCIELEM.....	228
RZECZNIK DYSCIPLINARNY DLA NAUCZYCIELI AKADEMICKICH	232
SAMORZĄD STUDENCKI	233
SAMORZĄD UCZNIOWSKI	234
SAMORZĄDOWE RADY OŚWIATOWE	235
SENAT UCZELNI	236
STAN NIECZYNNY	238
STANDARDY ZAWODU NAUCZYCIELA	239
STATUT SZKOŁY	242
STATUT UCZELNI	246
STUDIA	247
SYSTEM INFORMACJI OŚWIATOWEJ	251
SYSTEM OŚWIATY	255
SZKOLNY PLAN NAUCZANIA	259
SZKOŁA PUBLICZNA.....	260
SZKOŁA WYŻSZA PUBLICZNA.....	262
TURNUS DOKSZTAŁCANIA TEORETYCZNEGO MŁODOCIANYCH PRACOWNIKÓW	264
TURYSTYKA I KRAJOZNAWSTWO	265
TYTUŁ DOKTORA <i>HONORIS CAUSA</i>	269
TYTUŁY ZAWODOWE, STOPNIE NAUKOWE I TYTUŁY NAUKOWE.....	269
UCZELNIA NIEPUBLICZNA	272
UCZELNIE MEDYCZNE	275
UCZELNIE WOJSKOWE I SŁUŻB PAŃSTWOWYCH	275

SPIS TREŚCI

UNIwersytet	276
UPRAWNIENIA DO PROWADZENIA STUDIÓW	278
UPRAWNIENIA SOCJALNE NAUCZYCIELI	290
URLOPY NAUCZYCIELI.....	295
USTAWA O SYSTEMIE OŚWIATY	322
WARUNKI PRACY NAUCZYCIELA	323
WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE	324
WYNAGRODZENIE NAUCZYCIELI	326
ZAŁOŻENIE I LIKWIDACJA SZKOŁY NIEPUBLICZNEJ.....	330
ZWIĄZEK UCZELNI	331
ZWIĄZKI ZAWODOWE W SZKOLE I PLACÓWCE OŚWIATOWEJ	333

SŁOWO WSTĘPNE

Leksykon prawa oświatowego i prawa o szkolnictwie wyższym, zawiera – zgodnie z konwencją Wydawcy – wiele przedmiotowych haseł z określonego zakresu. Jako autorzy mieliśmy nie lada problem, żeby zespolić ze sobą dwa – wydawałoby się pokrewne – systemy oświaty i nauki. Nie jest to jednak zadanie łatwe, bo systemy te oddzielone są od siebie zarówno w sposób formalny, jak też materialny. Prawo oświatowe nawiązuje wprost do edukacji, do szkolnictwa na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym, natomiast szkolnictwo wyższe i nauka dotyczy zdobywania umiejętności w zakresie szkół wyższych.

Staraliśmy się w miarę możliwości zespolić te systemy i wskazać naturalną drogę pomiędzy nimi. W celu przedstawienia zagadnienia posłużyliśmy się szeregiem aktów prawnych, głównie z zakresu oświaty i szkolnictwa wyższego. Dla kompleksowego przedstawienia problematyki odwoływaliśmy się również do wielu ustaw i rozporządzeń, które wprawdzie nie wprost, ale pośrednio nawiązują do interesujących nas zagadnień. Korzystaliśmy również z orzecznictwa. Całości dopełniła literatura przedmiotu.

Jako autorzy zdajemy sobie sprawę, że przedstawienie przedmiotowej problemiki w stu odsłonach nie czyni zadość potrzebom. Mamy jednak nadzieję, że Szanowny Czytelnik zechce wskazać zagadnienia dyskusyjne i polemiczne, żeby kolejne wydanie miało większą wartość naukową. Wszystkim czytającym Leksykon dziękujemy oraz liczymy na garść uwag krytycznych i zarazem merytorycznych.

*Magdalena Pyter
Adam Balicki*

WYKAZ PODSTAWOWEJ LITERATURY PRZEDMIOTU

- A. *Balicki*, Aspekty prawne organizacji rekolekcji wielkopostnych w kontekście funkcjonowania szkoły, SzPW 2011, Nr 14
- A. *Balicki*, Możliwość udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia dla duchownego zatrudnionego na stanowisku nauczyciela, SzPW 2010, t. 13
- A. *Balicki*, Nawiazywanie i rozwiązywanie stosunku pracy z nauczycielem religii, MPP 2013, Nr 21
- A. *Balicki*, Obowiązek współpracy dyrektora przedszkola ze związkami zawodowymi, Management w przedszkolu 2012
- A. *Balicki*, Ochrona danych osobowych w jednostkach oświaty, Warszawa 2013
- A. *Balicki*, Zasady wystawiania ocen z religii w szkołach publicznych, MPP 2013, Nr 20
- A. *Balicki*, T. *Guz*, W. *Lis* (red.), Szkoła, edukacja i wychowanie, Lublin 2010
- A. *Balicki*, M. *Pyter*, Prawo oświatowe, Warszawa 2011
- A. *Barański*, M. *Szymańska*, J. *Rozwadowska-Skrzeczyńska*, Ustawa Karta Nauczyciela. Komentarz, Warszawa 2009
- P. *Barta*, P. *Litwiński*, Ustawa o ochronie danych osobowych. Komentarz, Warszawa 2009
- E. *Bojanowski*, K. *Żukowski* (red.), Leksykon prawa administracyjnego. 100 podstawowych pojęć, Warszawa 2009
- J. *Bubiło*, T. *Guz*, D. *Krukowska-Bubiło* (red.), Patologie. Praktyczne aspekty zapobiegania i zwalczania patologii społecznych, Lublin 2012
- B.M. *Ćwiertniak* (red.), Prawo pracy, ubezpieczenia społeczne, polityka społeczna. Wybrane zagadnienia, Opole 1998
- B. *Dolnicki* (red.), Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz, Warszawa 2010
- I. *Dzierzgowska*, A. *Rękawek*, Rada Rodziców – sposoby skutecznego działania w szkole. Niezbędnik Aktywnego Rodzica, Warszawa 2008
- L. *Florek*, T. *Zieliński*, Prawo pracy, Warszawa 2009
- J. *Gęsicki*, Samorządowy model oświaty, Warszawa 2001
- T. *Guz*, M. *Bielecki* (red.), Łaszczów wczoraj – dziś – jutro, Łaszczów 2010

WYKAZ PODSTAWOWEJ LITERATURY PRZEDMIOTU

- R. Hauser, Egzekucja administracyjna. Komentarz do ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, Warszawa 2005
- J. Homplewicz, Tradycyjne a współczesne instytucje prawa szkolnego, Kraków 1985
- J. Jagoda, Sądowa ochrona samodzielności jednostek samorządu terytorialnego, Warszawa 2011
- W. Janiga, Awans zawodowy katechety. Postępowanie kwalifikacyjne na stopień zawodowy nauczyciela dyplomowanego, SzPW 2003, t. 6
- W. Janiga, Ocena pracy nauczyciela religii w świetle obowiązującego prawa, SzPW 2002
- A. Jeżowski, Statut szkoły, Wrocław 2002
- G. Jyż, Z. Pławewski, A. Szewc, Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz, Warszawa 2012
- R. Kamiński, W. Przygoda, M. Fijałkowski (red.), Leksykon teologii pastoralnej, Lublin 2006
- R. Kędziora, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, Warszawa 2008
- T. Kielkowski, Nabycie prawa na mocy decyzji administracyjnej, Warszawa 2012
- T. Konarska, Szkolne prawo pracy. Poradnik dyrektora szkoły, Warszawa 2010
- W. Korzeniowska, A. Murzyn, W. Szuścik (red.), Rodzina w świetle zagrożeń realizacji dotychczasowych funkcji. Szkice monograficzne, Katowice 2007
- D. Kurzyna-Chmiel, Oświata jako zadanie publiczne, Warszawa 2013
- D. Kurzyna-Chmiel, Podstawy prawne i organizacyjne oświaty. Prawo oświatowe w zarysie, Warszawa 2009
- A. Król, P. Kuzior, M. Łyszczarz, Komentarz do ustawy o systemie oświaty, Warszawa–Bielsko-Biała 2009
- A. Król, P. Kuzior, M. Łyszczarz, Prawo oświatowe. Komentarz do ustawy o systemie oświaty, Warszawa 2011
- W. Lis, A. Balicki (red.), Normatywny wymiar godności człowieka, Lublin 2012
- M. Mencil, Rada szkoły, Kraków 200
- A. Mezglewski, Polski model edukacji religijnej w szkołach publicznych. Aspekty prawne, Lublin 2009
- A. Mezglewski, H. Misztal, P. Stanisław, Prawo wyznaniowe, Warszawa 2008

WYKAZ PODSTAWOWEJ LITERATURY PRZEDMIOTU

- J. Misztal-Konecka, G. Tylec (red.)*, Ewolucja prawa polskiego pod wpływem technologii informatycznych, Lublin 2012
- W. Okoń*, Słownik pedagogiczny, Warszawa 1987
- M. Pilich*, Ustawa o systemie oświaty. Komentarz, Warszawa 2008
- P. Prusinowski*, Sytuacja prawna dyrektora szkoły – wybrane zagadnienia, MoPr 2012, Nr 7
- M. Pyter (red.)*, Ustawa prawo o szkolnictwie wyższym. Komentarz, Warszawa 2012
- M. Pyter (red.)*, Współczesne problemy prawa oświatowego, Lublin 2009
- M. Pyter, A. Balicki (red.)*, Prawo oświatowe. Stan obecny i perspektywy rozwoju, Lublin 2010
- S. Serafin, B. Szmulik (red.)*, Leksykon obywatela, Warszawa 2009
- M. Stachowiak-Kudła*, Autonomia szkół wyższych a instytucjonalne mechanizmy zapewnienia jakości w Polsce i wybranych państwach europejskich, Warszawa 2012
- M. Stahl (red.)*, Materialne prawo administracyjne. Pojęcia, instytucje, zasady, Warszawa 2002
- R. Suwaj*, Judycjalizacja postępowania administracyjnego, Warszawa 2009
- A. Szadoń-Bratuń (red.)*, Nowe prawo o szkolnictwie wyższym a podmiotowość studenta, Wrocław 2007
- B. Szmulik, K. Miaskowska-Daszkiewicz (red.)*, Administracja publiczna. Ustrój administracji państwowej terenowej. Komentarz, Warszawa 2012
- B. Szmulik, S. Serafin, K. Miaskowska*, Zarys prawa administracyjnego, Warszawa 2007
- J. Szreniawski*, Prawo administracyjne. Część ogólna, Lublin 1993
- B. Śliwerski*, Rada szkoły. Rada oświatowa. Przewodnik dla samorządowych władz oświatowych, dyrektorów szkół, nauczycieli, rodziców i uczniów, Kraków 2002

WYKAZ SKRÓTÓW

1. Akty prawne

- KK ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553 ze zm.)
- KN ustawa z 26.1.1982 r. – Karta Nauczyciela (tj. Dz.U. z 2014 r. poz 191)
- Konstytucja RP . Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm. i sprost.)
- KP ustawa z 25.6.1974 r. – Kodeks pracy (tj. Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.)
- KPA ustawa z 14.6.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tj. Dz.U. z 2013 r. poz. 267 ze zm.)
- NCBiRU ustawa z 30.4.2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (Dz.U. Nr 96, poz. 616 ze zm.)
- OchrDanychU .. ustawa z 29.8.1997 r. o ochronie danych osobowych (tj. Dz.U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 ze zm.)
- PrSzkolWyżz ustawa z 27.7.2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (tj. Dz.U. z 2012 r. poz. 572 ze zm.)
- SystOśwU ustawa z 7.9.1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.)
- ZwZawU ustawa z 23.5.1991 r. o związkach zawodowych (tj. Dz.U. z 2014 r., poz. 167)

2. Publikatory i czasopisma

- Dz.U. Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej
- MoPr Monitor Prawa Pracy
- MPP Monitor Prawny Proboszcza
- OSA Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego
- OSN Orzecznictwo Sądu Najwyższego
- OSNAPiUS. Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
- OSNC Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna
- OSNP. Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Pracy
- OTK Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
- SzPW Studia z Prawa Wyznaniowego

WYKAZ SKRÓTÓW

3. Inne

art.	artykuł
bhp	bezpieczeństwo i higiena pracy
CKE	Centralna Komisja Egzaminacyjna
ds.	do spraw
ECTS	Europejski System Transferu i Akumulacji Punktów
ERIH	European Reference Index for the Humanities
GIODO	Główny Inspektor Danych Osobowych
j.s.t.	jednostka samorządu terytorialnego
KNWO	Krajowy Naukowy Ośrodek Wiodący
lit.	litera
m.in.	między innymi
MEiN	Ministra Edukacji i Nauki
MEN	Minister Edukacji Narodowej
MENiS	Minister Edukacji Narodowej i Sportu
MGPiPS	Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej
MK	Minister Kultury
MKiDN	Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
MNiSW	Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego
MSWiA	Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
MZ	Minister Zdrowia
n.	następny
NCBiR	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju
np.	na przykład
Nr	numer
NSA	Naczelny Sąd Administracyjny
PAN	Polska Akademia Nauk
pkt.	punkt
por.	porównaj
poz.	pozycja
r.	rok
red.	redakcja, redaktor
rozp.	rozporządzenie (-a)
RP	Rzeczpospolita Polska
s.	strona
SA	Sąd Apelacyjny
SIO	System Informacji Oświatowej
SKO	Samorządowe Kolegium Odwoławcze

WYKAZ SKRÓTÓW

SN	Sąd Najwyższy
SN(7)	Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów
t.	tom
t.j.	tekst jednolity
tj.	to jest
TK	Trybunał Konstytucyjny
tzn.	to znaczy
uchw.	uchwała
ust.	ustęp
wg	według
WSA	Wojewódzki Sąd Administracyjny
wyr.	wyrok
w zw.	w związku
zd.	zdanie
ze zm.	ze zmianami
zł	złoty
zob.	zobacz
§	paragraf

AKADEMICKI INKUBATOR PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Jednostka prowadzona przez uczelnie w celu lepszego wykorzystania potencjału intelektualnego i technicznego uczelni oraz transferu wyników prac naukowych do gospodarki. Inkubator przedsiębiorczości wspiera działalność gospodarczą środowiska akademickiego lub pracowników uczelni i studentów będących przedsiębiorcami.

Akademicki inkubator przedsiębiorczości tworzy się w formie jednostki ogólnouczelnianej działającej na podstawie regulaminu zatwierdzonego przez → **senat uczelni**, w formie spółki handlowej lub fundacji działającej na podstawie odpowiednich dokumentów ustrojowych. Dyrektora akademickiego inkubatora przedsiębiorczości, działającego w formie ogólnouczelnianych jednostek organizacyjnych, powołuje → **rektor** po zasięgnięciu opinii → **senatu uczelni**, spośród kandydatów przedstawionych przez rady nadzorujące tych jednostek.